

1900

redništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem poslopu.

Štajerc izhaja vsaki drugi četrtek,
datiran z dve naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

okopisi se ne vračajo in se morajo
pajdalje do ponedeljka pred izdajo do-
tične številke vposlati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 številk pri-
mereu rabat.

Cena za oznanila se:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—,
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—,
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

tev. 12.

V Ptuj v nedeljo dne 2. decembra 1900.

I. letnik.

Kmetje!

Da se Vam prejemanje „Štajerca“ olahkoči, da-
li bodemo mi „Štajerca“ vsakemu, ki se za pri-
hodnje leto na njega naroči, v letošnjem decem-
bru zastoni.

Štajerc košta za celo leto samo 60 kraj-
arjev in se denar pošlje na upravništvo „Štajerca“
Ptuj.

Volilni shodi!

Državnozbornski kandidat, kmet **Fran-
račko** priredi v prihodnjih dneh volilne
ode in sicer:

V nedeljo dne 2. decembra o pol 4 uri
popoldne v Veliki Nedelji, v gostilni Alt.

V soboto dne 8. decembra v Juroveci
pri Sv. Vidu, ob 3. uri popoldan v gostilni
ospe Gomilšek.

V nedeljo dne 9. decembra pri Sv. Lenartu

Kaj meni manjka, da nisem bogatinec?

(Piše Gaberski.)

Vsaka stvar ima začetek in konec. Tako imam
jaj — božja stvarca — začetek, to se reče, da
bil rojen. Konec bom pa menda tudi imel. Saj
prav dobro, da, kar sta storila Adam in Eva
pri grehu, je človeštvo umrjoče. Toda zdaj šale na
ran — in začnimo resno.

Rojen sem bil v temni noči, ko je najbolj blis-
alo in grmelo. Prišel sem na svet in to je dovolj.
Moji stariši so oče in mati. Sicer pa hudobni jeziki
dijo, da očeta nimam, jaz pa dobro vem, da ga
nam. Vsaj se še dobro spominjam, kako so mi poseg-
li z vsemi desetimi prsti v lase, če sem prišel z str-
animi hlačami iz šole domov. Rasel sem od dne do
ne. Moj živež dajalo mi je naša koza do tretjega le-
ta. Komaj sem začel hoditi, dobival sem si živež
in, hodil sem namreč na sosedovo njivo, repo in
krompir krast.

V Slov. goricah ob 3. uri popoldan v gos-
tilni „Alten Brauhaus“ Polič-eva hiša.

Kmetje! pridite mnogoštevilno! To bo-
dejo prvi volilni shodi, pri katerih se bodejo
kmetje o svojih stvareh neodvisno in prosto
pogovoriti zamogli.

Ali se naj naši otroci učijo nemščine?

Nemški časnik „Südsteirische Post“ in „Sloven-
ski gospodar“ vpijeta strašno, ker je „Štajerc“ en
dopis od Velike Nedelje sprejel s katerim so se go-
spodje iz Ormoža dobro na ušesa pocukali. Mi pove-
mo odkritosrčno, da nismo bili povsem sporazumljeni,
kar je gospod dopisnik iz Velike Nedelje pisal, ali
mi smo vendar ta dopis razglasili, ker smo bili uža-
ljeni, da gotovi gospodje v Ormoži, krčmarji, trgovci,
advokati i. t. d., kateri od kmeta živijo, se v kmeč-
ke stvari vmešavajo. Oni gospodje delajo ravno tako,
kakor bi bil kmet njihov hlapec, in njihova predrz-
nost gre tako daleč, da hočejo očetom prepevedati
svoje sinove kaj učiti pustiti, da bi v svojem živ-
ljenju do boljšega kruha priti zamogli. Kmečki sin

Ko je prišlo sedmo leto, moral sem v šolo. To-
da nisem dolgo trgal hlače po klopih. Obiskoval sem
in poslušal blažene nauke le eno zimo do velikega
petka. Naučil sem se, kakor mislim dovolj. Da le
vem, kdo je Abelna ubil, in da je 5 več kakor 1,
pa je zadosti vsega študiranja.

Hodil sem zopet, kakor poprej na pašo, kjer smo
fanti „svinko bili“ in krompir pekli. Bilo nas je pet
in kadar smo prepevali tisto prav staro:

„Jaz sem zmirom mislil,
Da bom en soldat,
Ko mam tak' dolge hlače,
In tak' kratek vrat;
Zdaj sem pa pastir,
V štalci 'mam kvatir,
Šiba, gajžla je moj gvir.“

odmevalo je daleč med sivimi gorami, in celo sivke
in liske se nas poslušale.

Toda vse mine. Kmalo sem moral zapustiti pa-
stirsko palico in učiti se ministriranja. Zahtevali so

potrebuje nemščino pri nakupovanju in prodaji, na sejnih, pri vojakihi, ako hoče višjo šolo obiskovati, ako mora potovati, ali če gre v službo.

Ako pa kdo, ki se je naučil nemščine, že zato postane Nemec, no, za takega ni škoda, ker takšen ne more biti nikdar pošten Slovenec. Vsi naši učitelji, duhovščina in advokati so se nemščine učili, a so vseeno Slovenci ostali; **je-li tedaj kmet slabši kot so drugi stanovi?** Zapomnite si že vendar zgled pri Nemcih! Danes učijo se vsi Nemci na spodnjem Štajerskem slovenščine in na nemškem „Studentenheimu“ v Ptui in v Celji predpisana je in uči se slovensčina. Slovenec mora ravno tako storiti, ako hoče tudi napredovati.

Ljubi državnozborski kandidat gospod doktor Ploj!

Ko smo slišali, da ste Vi za kmečke občine ptujske kot državnozborski kandidat nastopili, mislili smo, da se le šalite, in mi smo dan na dan pričakovali, da bode končno vendar od svoje kandidature odstopili. Ker se pa to ni zgodilo in se Vi od enega kraja do drugega vozite in kmetom vsakojake reči pripovedujete, čuti se „Štajerc“ kot kmečki list dolžnega, vsako prizanašanje na strani pustiti, ter kmetom razložiti kaj prav za prav kandidat doktor Ploj imeti hoče.

V Avstriji imamo postavo, katera določa, da vsi državni uradniki, ako državnozborski poslanci postanejo, dopust (urlaub) dobijo in ni jim treba celih 6 let v svoj urad iti. Gospod državnozborski svetovalec doktor Ploj pa je visoki uradnik in on dobi za svoja dela na leto po 10000 kron. Ako bi on bil poštenjakovič in prijatelj davkoplačevalcev, ne smel bi se za državnozborskim mandatom siliti, ker bi mogel sam uvideti, da bi ne treba bilo ubogim davkoplačevalcem skoz 6 let po 10000 kron, toraj skupaj 60000 kron za gospoda dr. Ploja še posebej plačati ako bi on v uradu bil, kajti v 6 letih, toraj v vsem času, dokler

to naš gospod fajmošter. Bili so to gospod, debel kakor oštirjev sod in pa hudo so gledali, kakor stražnik pri svetem grobu. „Fant je mirkiš glave“, so rekli, „le naj se uči tiste molitvice, še lahko za mežnarja postane.“ — In končano je bilo! —

Od pepelnice srede pa do Velike noči sem se učil tiste molitvice. Vse je gladko šlo, samo kadar sem izgovarjal „Deus meus“, tedaj sem se smejal, ker so se mi tako čudne zdele te besede. „Krščanska špraha že ni“, sem si mislil, če ravno se v cerkvi bere. — Pa bodi si, kakor že hoče, naučil sem se in to je dovolj.

Ministriral sem že kakih par mesecev. Vedel sem za vsako stvar v cerkvi, za vsacega svetnika, kako se mu reče in kje stoji. Tudi sem vedel koliko miši imamo v cerkvi.

Bil sem tedaj ministrant, kakoršnega ni bilo v fari. Mežnar sam je enkrat priznal, da me je škoda za vsak dan. Zaslužil sem tudi precej. Imel sem na

6letna doba njegovega mandata ne poteče, bode na mesto njega drugi njegovo službo opravljal, kateri bode tudi 60000 kron prejel. Ali hofrat Ploj ni tak mož. On se že sedaj veseli, da se bode 6 let dolgo sprehajal hodil, 10000 kron kot plačilo dvorne svetovalca in 4000 kron kot državnozborski poslanec vsako leto v žep vtaknil, kjer mu pa nič ne bo treba delati.

Med tem, ko se ubogi kmet v potu svojega obraza trudi, da bi vsaj svoje davke plačevati zamogel, bode gospod dvorni svetovalec in poslanec Ploj se na Dunaji zabaval, se na sprehode vozil in po kavarnah sedel, vsako leto pa po 7000 gld. potegnil, katere so ubogi davkoplačevalci s skrbmi in trudom skupaj spravili. Brez posla bode toraj on toliko dobil, kakor Ormož in Ljutomer skupaj davka plačujeta.

In ta mož se izdaja za kmečkega prijatelja? Ta hoče za zmanjšanje dovkov govoriti? Žalostnejše ko medije še ni nikdo igral kakor dvorni svetovalec doktor Ploj kot državnozborski kandidat. Štajerc.

Iz Črešnjeveca pri Slov. Bistrici.

Piše Ludovik Kresnik, kmet na Črešnjevcu pri Slov. Bistrici.

Od več krajev dobil sem ustmene in pismene ponudbe da bi sprejel kandidaturo za 4. to je kmečko skupino za državnozborske volitve. — Na vse strani zahvaljujem vsim kmetom, vsim sobratom, sotrpinom za zaupanje, ktero stavijo o me. Odločil sem se ta jako težaven posel sprejeti, ker v resnici ni nikogar, kateri bi se nas ubogih zapuščenih kmetov, krušnih očetov vsega človeštva usmilil. Celih 40 let, že nas tiši nehvaležen svet v propad brez usmiljenja brez premiselka, da če se pogrezne in potopi kmečki stan, poginoti mora vso človeštvo. Sveta in gola resnica je da brez kmečkega stanu ne živi nobena stvar, ni cesar, papež, kralj, bogataš s svojim nakopičenim srebrom in zlatom, siromak in berač s svojimi praznimi žepi, — edino le Bog. — Tega svet v zaslepljenosti ne vidi, svet kateri le od nas živi. — Državnozborski

mesec 60 kr. Pa tudi po strani sem kaj zaslužil. Prodajal sem namreč „tercijalkam“, „sveti šmir“ zvonov, ki je dober za otekline 4 kr. žlička ali pa nič! Neki dan pride tudi ženska po „sveti šmir“ stara ko svet in grda ko koš. Imela je en in po zoba in kadar je govorila, zdelo se mi je, kakor da bi gnal kdo kake burklje po turnu.

„No Anže, imaš, imaš kaj svetega šmira“, je rekla? „Mam, mam, pa ga ne dam“, se odrežem. „Daj, ga daj! Dobiš zato platičev!“ „Kaj, za plačite kaj naj šel tako visoko po šmir?“

„O ti škrinja miru in sprave, ti škatla, pa ni zlata, in turn kralja Davida, glej da se pobereš! Kateri bi te bil tisti videl, ko je litanije zložil, gotovo bi bil pridjal „stare klepetulje“, in mi bi potlej rekli, reši nas, o Gospod!“

To ji je bilo preveč. „Čaj, pokveka pokvekasta“ zarenči in odide.

Toda drugi dan, mi rečejo gospod fajmošter

volitve so pred durmi, od izida istih je odvisno, ako se bode krenilo za kmečki stan na boljše ali ne. — Cela Avstrija je na nogah, vsi drugi stanovi hrepenijo in iščejo po zastopnikih za državni zbor. — Od nekdanj si zbirajo drugi stanovi iz sredine može v zastopstvo, može, kateri poznajo dobrote, težave, britkosti in potrebe svojega stanu, potem pa se vsim drugim stanovom zmiraj boljše godi. Nam ubogim kmetom pa zmiraj slabše. Zakaj pa neki? — Dragi kmetič, odgovor je lahek. Do sihmal še nismo imeli kod zastopnika v državnem zboru iz našega stanu, kmeta od pluga, kateri bi tam na višjem mestu predlagal kmečke težave, britkosti in potrebe; ugovarjal vsim kmečkemu stanu škodljivim naredbam in postavam.

Državna vlada bi morda rada tu ali tam kmečkemu stanu pomagala, pa samo ne ve kje in kako. Naši dozdajni zastopniki pa so se nam zmiraj usiljevali iz drugih stanovov, kateri živijo v celi dobi življenja v dobroti in mehkoči, ter naših težav, trpljenja in potreb celo nič ne poznajo, poznati ne morajo. Ob času volitve se nam v prijaznosti in obetanjem bližajo, so pa enkrat za poslance izvoljeni se tamkaj na višjem mestu celo malo ali nič ne brigajo. Preteplejo se in poganjajo se za take reči, ktere nam kmetom celo nič ne pomagajo. Čas, leta pretečejo, denar zgine, in mi smo zmiraj na slabšem.

Dragi kmetje, le pogledjmo si, kaj se je v zadnjih letih za nas kmete storilo. Dva miliona so nam znižali zemljiški davek, pri tem ko so okoli 20 milijonov dovolili za zboljšanje plač uradnikom in penzionistom. To ti je dobrota! Naredili so postavo o živinski soli, ter hoteli stem obogateti kmeta. Ista postava bila je tako osnovana, da je stal kmet, kateri bi si bil sol naročil, z eno nogo zmiraj v kazni. Predrugčili so v državnem zboru na eni strani eksekutivno postavo na boljše tako, da se po drugi strani kmet veliko prej ob posestvo in premoženje spravi.

Dragi kmetič! Če ti povoden uniči vso krmo ali če ti toča pokonča vso žito, ter ti povzroči na stotake

„Anže, to-le imaš 40 kr. za ta mesec, pa ide! Imamo že družega!“

„Nič ne de“, sem si mislil, poberem kopita in grem.

Domov prišedši, pozdravijo me oče s kneftro, mati pa z burkljami. Moral sem daleč od doma v drugo vas, kjer vsak dan natezam dreto in mažem čevlje. Kadar pride kova stara mimo okna, jo vprašam, če so bile že tedaj železnice, ko je bila ona mlada. Ni še davno, kar je zagnala neka starka na to vprašanje birglje skozi okno, toda zadela ni mene ampak mojega mojstra, ki mi je pozneje seveda stotero povrnil, kar je dobil.

Cevljarček sem tedaj. Kopite nabijam in cveke lomim. Predragi bralec iz tega previdiš, da nimam denarja, ker ga pač ni, in da je to glavni vzrok, zakaj jaz nisem bogatinec — kakšen milijoner, kakor Rotšild, ki je bojda tako bogat, da bi si dal lahko napraviti hišo iz samega srebra, zlat hlačen pas in vrtno ograjo iz samih klobas.

škode, se ti postavno popusti na davku (štibri) 50 kr., 1 gld. kvečjemu 5 gld. Ako pa kak uradnik ali častnik, kateri ima itak mastno plačo, prosi še za podporo, da se mu ročno 50, 100 gld. in še več.

Dragi kmetič, ljubi stanovski brat! Uradniki, častniki, kateri imajo znano mastne plače, in bi si prav lahko vsako leto nekaj prihranili, (prišparali) za stare dni, ker kmečki pridelki, žito, moka, meso i. t. d. so na jako nizki ceni, seveda na škodo tega ubogega kmeta, dobijo masten penzion. Tistim uradnikom, kateri res do starosti in oslabosti delujejo, nismo zavistni (falšni) ali večina jih je, kateri gredo v najboljših letih in močeh v penzion, dobijo si še potem druge službe proti dobri plači, ter imajo masten penzion in še posebno mastne plačila. In to je skoraj pri vsakem penzionistu. Zakaj neki? ker je postava. Zakaj se te narobe postave ne popravijo? Dokler je uradnik ali častnik zmožen dela, naj se ne penzionira.

Preljubi mi brat kmetič! Ubijal si se celo dobo življenja pri bornem živežu v potu svojega obraza do visoke starosti, da imaš vse sloke in kruljave sklepe, ter prideloval morda 50, 60 let živež za človeštvo; nosil v štibernico in druge zavode denar, ali si že čul praviti o penzioniranem kmetu. Ako si dolžan v hranilnico ali posojilnico plačuješ v prvi po 4—5 gld., v drugi 6 gld. odstotkov. Ljubi kmetič mi plačujemo pri nizkih dolgovih po 6 gld. odstotkov, pri visokih zneskih na primer 100000 ali 200000 gld. pa se dobi denar po 3 gld. odstotkov. Sramota je za 19. stoletje da se stavijo pri hranilnicah in posojilnicah iz čistega dohodka take velikanske luksuriozne palače, pogledj si v Mariboru in Celju, naj bi se rajši ubogimu kmetiču obrestni znižale.

Dalje dragi kmetič je pristojbinska postava od leta 1854 (desetek) celo narobežna, zadnje leta se je nekaj pa dosti premalo popravila. Od posestva v rednosti po 5—5000 gld. ktere ga kupiš ali sinu odstopiš plačaš 100—200 gld. desetka, ako je pa borzijanec, bogataš na borzi priigral 50.000 gld., plača desetka 5 gld. Ljubi kmetič, če te dobi doktor v roke in si ne moreš pomagati, zgubljen si, brez ozira na stranko. Tako dolgo te bode pulil in lupil, da si ob premoženje. Če te tozuje na primer za 100 gld. plačal si že po eksekuciji 150 gl. in končno si še zmiraj 150 gld. in še 50 gld. stroškov dolžan. — To je postavno. Mili Bog! usmili se. Jaz ti povem, ljubi kmetič, doktorja, saj ga svet dovolj pozna po imenu, je slovenski narodnjak in kmečki zastopnik, ni imel niti krajoarja erbšne, danes ga štejejo na 300000 gld. v premoženju, vse od krvavih žuljevih goldinarjev ubogega kmetiča.

(Konec prihodnje.)

Kmečkim, obrtniškim in delavskim volilcem!

Dragi kmetje, obrtniki in delavci! Kakor vam znano, so gospodje odvetniki in duhovniki našemu kmetičkemu, delavskemu in obrtnišnemu stanu postavili svojevoljno kandidate za državni zbor iz svoje stranke. To samovoljno postavljenje more vsakega kmeta, de-